

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös 46/2003
1.10.2003

Asia Irtisanominen ja virantoimituksesta pidättäminen

Päätös, johon haetaan oikaisua

Johtava kihlakunnanvouti irtisanoi päätöksellään 14.3.2003 X:n virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Samalla X määrättiin pitämään jäljellä oleva vuosilomansa heti sairasloman päättymisen jälkeen 1.4.2003 alkaen ja pidätettäväksi muun irtisanomisajan virantoimituksesta.

Perustelut

Bn tapaus

X on 2.12.2002 johtavalle kihlakunnanvoudille lähettämässään kirjeessä tiedustellut, miksi kihlakunnanvouti A on B:n takavarikkoasiassa todistanut oikeaksi X:n laatiman ulosottopöytäkirjan ja lähettänyt sen pankille, vaikka ei ollut sitä laatinut ja se on ollut notes-järjestelmässä aloitettu-tilassa. Kirjeen mukaan X ei ollut allekirjoittanut pöytäkirjaa, koska velallisen suojaisuuden selvittäminen oli kesken.

Irtisanomispäätöksen mukaan B:n tapauksessa oli kyse X:n omasta laiminlyönnistä. X oli tehnyt B:n asiassa 24.4.2002 ulosottoselvityksen mutta laiminlyönyt suorittaa sen yhteydessä tai heti sen jälkeen täytäntöönpanon, vaikka velallinen oli läsnä ja omaisuus selvillä. X:llä olisi ollut aikaa ennen sairaslomalle jäämistään suorittaa täytäntöönpano tai ilmoittaa esimiehelleen asian olevan kesken. B:ltä asiaa tiedusteltaessa kävi ilmi, ettei hän ollut saanut pöytäkirjaa ja menettelyyn jouduttiin ryhtymään uudestaan joulukuussa. Moitittavaa asiassa on se, että X on syyttänyt muita omasta laiminlyönnistään.

Epäasiallinen käytös

X on vältellyt hänelle 11.11.2002 annetun varoituspäätöksen tiedoksiannosta. Hän on myös 2.1.2003 palannut ennalta ilmoittamatta töihin oltuaan sairaalomalalla yhtäjaksoisesti noin seitsemän kuukautta. Tähän ei ole voitu varautua töiden järjestelyssä, koska töihin palaaminen oli epävarmaa.

Viraston omaisuuden palauttamatta jättäminen

X ei ole palauttanut viraston omaisuutta 23.1.2003 lähetetystä kirjallisesta kehotuksesta huolimatta. Tämä menettely on työnjohtomääräysten rikkomista. Menettelystä on aiheutunut haittaa, koska esimerkiksi kännykkä ja parkkikortti eivät ole olleet viraston muun henkilökunnan käytössä.

B:n tapaus, varoituspäätöksen tiedoksiannon välttely, töihin palaaminen ennalta ilmoittamatta ja viraston omaisuuden palauttamatta jättäminen eivät muodostaneet irtisanomisperustetta, mutta niillä on merkitystä harkittaessa, onko irtisanomisen syy ollut erityisen painava ja onko X ollut syytä pidättää virantoimituksesta.

Yhteydenotot C:hen

Varsinainen irtisanomisyys on C:n tapaus. C on kertomuksensa mukaan tavannut X:n käräjäoikeudessa 1.10.2002. X on tullut hänen puheilleen ja ilmoittanut, että nyt olisi hyvä tilaisuus nostaa vahingonkorvauskanne ulosottoviraston C:hen ja hänen yhtiöihinsä kohdistamien ulosotto toimien johdosta. C on kertonut yhteydenotoista kihlakunnanvoudeille 17.12.2002. C:n kertomukset X:n yhteydenotoista ovat näytön kannalta vajavaisia, sana on sanaa vastassa. On vaikea kuvitella, että C olisi keksinyt kertomansa. C:n ilmoittamat ajankohdat ajoittuvat samaan aikaan kuin X:n saama kirjallinen varoitus. Vellallisen kanssa vehkeily, josta C:n kanssa käydyissä keskusteluissa olisi ollut kysymys ei sekään yksin riittäisi irtisanomisperusteeksi.

Yhteydenotto Pankkiin ja Yritys Oy:öön

Kihlakunnanvouti on 11.11.2002 antanut X:lle kirjallisen varoituksen. Avustava ulosottomies D on 13.11.2002 lähettänyt faksina Pankki Oyj:n pääkonttoriin hänen ja X:n jo aiemmin C:lta haltuun ottamaa asiakirja-aineistoa. Tämä aineisto on sisältänyt muun ohessa jäljennöksen Z-yhtiön ja ruotsalaisen Firma Ab:n välisestä toimeksiantosopimuksesta. Pankki on lähettänyt D:ltä saamansa aineiston ulosotossa yhä olevien saataviensa perintää hoitavalle Yritys Oy:lle. Yritys Oy lähetti kihlakunnanvoudille 15.11.2002 selvityspyynnön, jossa yhtiö vaati ulosmittaamaan toimeksiantosopimukseen perustuvan palkkion C:n (Firma Ab:n puolesta sopimuksen allekirjoittanut) velkojen suorituksiksi. Yhteydenotoissa ilmoitettiin myös, että C olisi saanut syyskuussa 336 000 euron suuruisen välityspalkkion. Selvityspyynnön sanamuodosta kävi ilmi, että Pankissa ja Yrityksessä olisi epäilty ulosottovirastossa ainakin jossain määrin laiminlyödyn C:n asian hoitamista.

Avustava ulosottomies D on 12.12.2002 käydyssä keskustelussa ilmoittanut, että X oli ollut yhteydessä Pankiin ja D oli faksannut asiakirjat. Tämän mukaan he ovat toimineet yksissä tuumin.

Yhteydenotto Pankiin ja Yritykseen täyttää irtisanomiselle asetettavan erityisen painava syy- edellytyksen seuraavista syistä:

- yhteydenotto on tapahtunut heti kirjallisen varoituksen antamisen jälkeen, mikä osoittaa, ettei varoituksella ollut positiivista vaikutusta
- velkojan edustajallakin oli se käsitys, ettei yhteydenotossa pääpaino ollut velkojen perimisessä vaan ulosottoviraston henkilöstösuhteilla ja niihin perustuvilla syillä
- tilanne oli sama kuin varoituksen perusteena olleessa asiassa eli D:n ja X:n toimiminen omin päin asiassa, jota he eivät olleet hoitaneet kevään 2002 jälkeen eli toimivallan puute. Avustavalla ulosottomiehellä ei ulosottolain 1 luvun 4 §:n mukaan ole itsenäistä toimivaltaa.
- Pankille on toimitettu sellaista sivullistahoa, siis muuta kuin velallista koskevaa aineistoa, jonka rinnastaminen velallista itseään koskevaan aineistoon olisi edellyttänyt ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 momentin mukaista menettelyä. Päätöksen tällaiseen menettelyyn ryhtymisestä voi tehdä ainoastaan kihlakunnanvouti. Tämä koskee myös tietojen hankkimista sivullisesta. Asiassa ei ole noudatettu alkuvuonna 2001 annettua erikoisperintää koskevaa ohjetta. X on myös tällä tavoin ylittänyt toimivaltansa.
- Pankille on faksattu sellaista kirjallista aineistoa, joka ei ole ulosoton asianosaisellekaan julkista ulosottolain tai viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan. Teko on RL 40 luvun 5 §:n mukaan rangaistava.
- aineiston luovuttamisesta on aiheutunut haittaa ja vahinkoa ulkopuolisille tahoille
- menettely on ollut tahallista.

X:n menettelylle on ollut ominaista arvostelukyvyn puuttuminen. Viraston työn tarkoitus on unohtunut, kun on lähdetty ajamaan omia tarkoitusperiä. Ulosoton lainkäyttöluonne ja tarkoitussidonnaisuuden periaate on unohtunut. Huomiota ei ole kiinnitetty haitan aiheutumiseen ulkopuoliselle eikä siihen, mikä vaikutus menettelyllä on viraston arvostukseen ja työilmapiiriin siellä. Kysymys on virka-aseman väärinkäyttämisestä.

X ei ole antanut asiassa häneltä pyydettyä vastausta eikä osoittanut halukkuutta irtisanomista pehmeämpiin vaihtoehtoihin. X ei ole myöntänyt menetteleensä virheellisesti. Varoitusta on seurannut vastareaktio. Kysymys ei ole yksittäisestä teosta vaan johdonmukaisesta tekojen sarjasta.

Ulosotto edellyttää onnistuakseen kihlakunnanvoudin ja avustavan ulosottomiehen yhteistyötä ja keskinäistä luottamusta. X:lla ei ole enää edellytyksiä jatkaa avustavana ulosottomiehenä ulosottovirastossa.

Irtisanomisen perusteena oleva teko osoittaa X:n siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida irtisanomisen jälkeen jatkaa.

Oikaisuvaatimus

Ulosottoviraston irtisanomispäätös on kumottava.

X:lle on korvattava irtisanomisen laittomasta menettelystä ja perusteista aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä aiheutunut vahinko ja kulut 24 kuukauden palkkaa vastaavalla määrällä laillisine korkoineen kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta lukien.

Ulosottovirasto on veloitettava korvaamaan X:lle laittomasta irtisanomisesta 24 kuukauden palkkaa vastaava määrä laillisine korkoineen kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta lukien.

Ulosottovirasto on veloitettava korvaamaan X:n oikeudenkäyntikulut asiassa laillisine korkoineen kuuden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta lukien.

Vaatimuksen perusteet

Menettely

X:ää ei ole asiassa kuultu hallintomenettelylain 15 §:n ja virkamieslain 66 §:n mukaisesti.

Johtava kihlakunnansyyttäjä antoi X:lle hänen palattuaan pitkältä sairauslomalta ensimmäisenä työpäivänä kirjallisen varoituksen, jonka X sai tiedoksi 2.1.2003. Seuraavana päivänä eli 3.1.2003 kihlakunnanvouti antoi X:lle henkilökohtaisesti viisisivuisen kirjeen, jossa pyydettiin selvitystä laajaan asiakokonaisuuteen 10.1.2003 mennessä. Tässä tilanteessa X yritti antaa kihlakunnanvoudille suullista selvitystä, mutta se ei kelvannut. X ei myöskään saanut haltuunsa kirjallista materiaalia vastauksen antamista varten. X ei ole siten saanut olosuhteet huomioon ottaen välttämätöntä aikaa eikä asiaan liittyvää materiaalia, jotta hän olisi voinut laatia vaaditun kirjallisen selvityksen kohtuullisessa ajassa. Kihlakunnanvouti A on käytännössä 6.1.2003 loppiaisena läsnäolollaan ja kielenkäytöllään estänyt D:tä ja X:ää ulosottovirastolla tekemästä pyydettyä selvitystä irtisanomisasiassa.

X:lle on Virallisessa lehdessä 4.4.2003 julkaistulla kuulutuksella annettu tiedoksi irtisanomista koskeva päätös. Ilmoitus on lisäksi julkaistu Aamulehdessä 9.4.2003. Yleistiedoksiannon käyttämiselle ja ilmoituksen julkaisemiselle ei ole ollut asiallista perustetta.

Menettely ei myöskään yksityiskohtien kuten työvälineiden palauttamisvaatimusten osalta ole ollut tasavertainen muihin sairauslomalla oleviin verrattuna.

Irtisanominen on menettelyltään laitton.

Asiaperusteet

1. X:n 2.12.2002 lähettämä kirje

X on ollut lähes keskeytymättä sairaslomalla 8.5.2002 alkaen, mm. joulukuussa 2002. X:n kirje ei ole ollut sopimatonta menettelyä ottaen huomioon ulosottoviraston tilanne ja X:n sairasloman työperäiset syyt.

2. Varoituspäätöksen tiedoksiantaminen

Johtava kihlakunnanvouti on 11.11.2002 antanut X:lle kirjallisen varoituksen, jonka X sai tiedoksi palattuaan töihin 2.1.2003. Tiedoksiantamisen välttelyä ei ole tapahtunut.

3. X:n palaaminen töihin 2.1.2003

X oli 2.1.2003 yrittänyt palata töihin erittäin vaikeista olosuhteista huolimatta. Hän sai välittömästi tiedokseen varoituksen ja joutui jäämään uudelleen sairaslomalle 4.1.2003 työperäisistä syistä. Virkamiehen palaaminen töihin sairasloman jälkeen ei voi olla epäasianmukaista käytöstä.

4. Viraston omaisuuden palauttaminen

X on palauttanut kaikki hallussaan olevan ulosottoviraston omaisuuden, listannut tavarat ja luovuttanut ne avustavalle ulosottomiehelle.

Kohdat 1 - 4 ovat suhteellisuudeltaan ja asioiden taustojen vuoksi sellaisia, ettei niitä voida pitää irtisanomisperusteina.

C:n tapaus

Irtisanomispäätöksen liitteenä on muistio C:n kuulemisesta 18.12.2002. X kiistää kaikenlaisen asiattoman yhteydenpidon tai muun menettelyn C:n asiassa.

Yhteydenotot Pankiin ja Yritykseen

X ei ole faxannut tai muutenkaan toimittanut Pankkiin/Yritykseen mitään materiaalia C:n asiassa. Pankista on kyllä marraskuussa 2002 oltu yhteydessä X:ään. Tällöin X on kertonut velkojalle toimitetuista ulosotto selvityksistä ja velallisen taloudelliseen tilanteeseen liittyvistä seikoista. X oli jo 20.2.2002 antanut kihlakunnanvouti A:lle tiedoksi kaiken, mitä C:n asiassa oli tullut selville. X:llä ei ollut aavistustakaan siitä, että marraskuussa 2002 asioista velkojan kanssa keskusteltaessa velkojalla ei olisi jo ollut tietoa ulosoton toimenpiteistä asiassa. Hänellä ei sen sijaan ole tietoa siitä, miksi C:tä kohtaan ei ryhdytty ulosotto toimenpiteisiin. X sai palattuaan työhön 2.1.2003 tietoonsa Pankki/Yrityksen 15.11.2002 päivämäärän tiedustelun ulosoton toimista C:n asiassa. X ei tiedä, mitä velkojille on vastattu. Koska X oli pitänyt kihlakunnanvouti A:n

erittäin hyvin ajan tasalla C:n asioissa, hänellä ei ollut minkäänlaista tietoa siitä, ettei velkoja olisi tiedusteluineen ajan tasalla ja että velkoja lopulta joutuisi tiedustelemaan asioita 15.11.2002 päivätyn kirjeen mukaisesti.

Kihlakunnanvouti on irtisanomispäätöksessä vedonnut erikoisperintää koskeviin ohjeisiin. X on laatinut ohjeiden mukaiset erikoisperintäkansiot, mikä ilmenee muun muassa oikeusministeriöön lähetetyistä tilastoista.

X on noudattanut velkojien informoinnissa ja ulosottoon kertyneen tiedon velkojalle ilmoittamisessa läänin ulosoton menettelykoulutuksessa annettuja ohjeita.

Konkreettista haittaa tai vahinkoa ulkopuolisille ei ole osoitettu tapahtuneen.

X on toiminut virkavelvollisuuksiensa sekä ulosottolain ja -asetuksen määräysten mukaisesti. Esimiehet ovat olleet tietoisia X:n menettelystä ja hyväksyneet sen. X:llä ei ole ollut tahallista virkavelvollisuuksien rikkomista tai laiminlyöntiä tai kenenkään vahingoittamistarkoitusta.

Virkamiesten tasapuolinen kohtelu

X on kokenut asioiden käsittelyaikoja koskevien vaatimusten suhteen olleensa erityisen painostuksen kohteena.

Virasto ei ole toiminut tasapuolisesti ja johdonmukaisesti antaessaan virkamiehille varoituksia tai päättäessään virkasuhteen.

Asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon jo varoitusasiassa esitetyt esimiesten virheet ja puutteellisuudet, työterveyshuollon 31.1.2003 tekemässä työpaikkaselvityksessä ilmenneet epäkohdat sekä luottamusmiehen ja varaluottamusmiehen luopuminen tehtävistään.

Vastine

Oikaisuvaatimus ja korvausvaatimukset on hylättävä. Jos irtisanominen kuitenkin kumotaan, se on muutettava X:lle annettavaksi varoitukseksi.

X sai 11.11.2002 annetun varoituspäätöksestä tiedon tosiasiallisesti heti sen antamispäivänä ilmeisesti D:ltä. Päätös yritettiin antaa X:lle tiedoksi saantitodistuksin, mutta hän ei sitä noutanut. Seuraavaksi turvaututtiin haastetiedoksiantoon, mutta haastemiesten esimies ilmoitti X:n tarjoutuneen noutamaan päätöksen vasta 2.1.2003, joten X:ää ei alettu etsiä. On selvää, että X vältteli tiedoksiantoa.

Irtisanomispäätös yritettiin antaa X:lle tiedoksi haastetiedoksiantona, mutta se ei onnistunut. X:n asuinpaikasta ei ollut tietoa. X vältteli tiedoksiantoa, joten edellytykset yleistiedoksiannon käyttämiselle olivat olemassa.

X ei ole 3.1.2003 pyytänyt mitään asiakirjoja. X sai samana päivänä kopiot C:n lausunnosta, Yrityksen kirjeestä ja Pankille toimitetusta aineistosta. Asianajaja esitti vaatimuksia asiakirja-aineiston saamisesta. Entinen erikoispe-

rinnän aineisto on laaja ja hajallaan, koska se on osittain annettu "rooteliavustajalle", osa on arkistoitavana, muuten koottavana tai selvitetävänä. Mitään yksilöintiä X ei pyynnöstään myöskään 13.1.2003 esittänyt. Kirjeessä 2.12.2002 mahdollisesti esitetty pyyntö ei liity irtisanomiseen. Yhteenottoja aineistoon tutustumiseksi virastossa ei tullut. Vastauspyynnön jälkeen X on vinyt virastosta mukaansa ilmeisen paljon aineistoa ilman lupaa.

Kihlakunnanvouti A ei ole estänyt materiaalin kopiointia. Kännykän ja kulkukorttien sulkeminen eivät estäneet vastauksen antamista. Loppiaisen kopiointitapauksen jälkeen puhelimen sulkemiselle ja pääsyn estämiselle virastoon oli sairasloman alettua tarve. Ollessaan sairaslomalla keväällä 2002 X käytti puhelinta samalla tavalla kuin olisi ollut töissä.

X:lle annettu vastausaika ennen irtisanomista oli normaalisti käytetty kaksi viikkoa. Tosiasiassa vastausaikaa ennen irtisanomispäätöstä oli lähes kaksi ja puoli kuukautta.

X ei ole missään vaiheessa esittänyt lääkärintodistusta, jonka mukaan hän olisi sairaslomalla ollut kykenemätön laatimaan vastausta. Virastolla ei ole velvollisuutta ottaa yhteyttä työterveyslääkəriin eikä keskeyttää irtisanomisprosessia lääkärin suullisen mielipiteen perusteella. X:n sairasloma ei ole estänyt hänen muuta kirjoitteluaan. X:n sairasloma ja esitetyt lääkärintodistukset eivät muodosta estettä irtisanomiselle.

B:n tapauksen osalta vastineessa viitataan asiakirjoissa liitteenä olevaan kihlakunnanvouti A:n lausuntoon. Kysymys oli X:n omasta laiminlyönnistä ja sopimattomasta menettelystä.

X palautti viraston omaisuuden vasta lähes kaksi kuukautta ensimmäisen kirjallisen pyynnön jälkeen.

C:n kertomukset X:n yhteydenotosta ovat uskottavia.

X ei kenties ole faxannut tai muutoin toimittanut mitään materiaalia C:n asiassa mutta hän myöntää, että häneen on oltu yhteydessä Pankista marraskuussa 2002. Ei tunnu uskottavalta, että Pankista oltaisiin oltu yhteydessä sairaslomalla olevaan ulosottomieheen, jonka virkapuhelin on suljettu. D on kertonut faxanneensa aineiston Pankkiin nimenomaan X:n pyynnöstä. X ja D ovat toimineet yksissä tuumin keskenään sopimallaan tavalla.

C:llä ja D:llä on 7.3.2002, jolloin D kertoo faxanneensa materiaalia velkojatalolle, ollut toimivalta C:n asioissa mutta ilman kihlakunnanvoudin päätöstä toimivalta ei ole ulottunut C:n yrityksiin eikä minkä tahansa informaation välittämiseen niistä velkojille. Aiemmin ei ole ollut tietoa siitä, että faksaaminen tapahtui 7.3.2002 eikä tuolloin faksatusta materiaalista. Laillista faksaaminen ei ole ollut silloinkaan. On mahdollista, että jotain aineistoa on toimitettu Yritysiin jo 7.3.2002 mutta sekään ei tarkoita, ettei virkamiehellä myöhemmin olisi salassapitovelvollisuutta. Operaattorilta saatujen tietojen valossa ei tunnu mahdolliselta, että marraskuussa Pankista Yritykselle toimitettuun aineistoon olisi D:n Pankille lähettämän faksin jälkeen lisätty jotain Pankille jo aiemmin toimitettua aineistoa. X:llä ei ole ollut toimivaltaa hoitaa C:n ulosottoasioita 8.5.2002 jälkeen. Asiat eivät olleet hänen vastuullaan ja hän oli sairaslomalla.

Sekä 11.11.2002 annetussa varoituksessa että irtisanomisessa on ollut kyse samanlaisesta perusteesta eli toimivallan ylittämistä, mikä tekee myöhemmästä rikkomuksesta vakavan.

Pankille on toimitettu tietoja kahden sivullisen välisestä suhteesta eli Firma Ab: ja Z-yhtiön välinen sopimus, Firma Ab:n pankkiasioita koskeva aineisto ja Korukauppa Oy:n yrityskauppaa koskeva sopimuksen osa. Jotta kahden muodollisesti sivullisen välisiä suhteita koskevia tietoja voitaisiin antaa velkojalle edes takaisinsaantikanteen nostamista varten, on ensin ratkaistava se, että kyseessä on ns. keinotekoinen järjestely, jolloin muodollinen sivullisasema voidaan purkaa ja samaistaa velalliseen itseensä. Tällaisen ratkaisun voi tehdä ainoastaan kihlakunnanvouti. Asiaa ei ole esitetty kihlakunnanvoudille eikä päätöstä C:n ja Firma Ab:n samaistamisesta ole tehty. Tietoja ei ole annettu Pankille myöskään takaisinsaantikanteen nostamista varten. Pankille on siten toimitettu salassapidettävää tietoa.

Z-yhtiön yrityskauppa on D:n ja X:n Pankille toimittamien tietojen vuoksi vähintään viivästynyt ja vaikeutunut ja sitä koskeva välityssopimus rauennut. Vahinko tai sen mahdollisuus tekee virheestä vakavan.

Yrityksen selvityspyynnön saavuttua järjestettiin 28.11.2002 tapaaminen ulosottovirastossa. Tapaamisessa olivat läsnä molemmat kihlakunnanvoudit. Voudeilla ei ole ollut velvollisuutta ilmoittaa X:lle Yrityksen selvityspyynnöstä tai tapaamisesta.

Viraston tilastoilmoitus erikoisperintäkansioiden olemassaolosta on virheellinen.

Työpaikan ilmapiirin selvittäminen ei kuulu tämän asian käsittelyyn.

X on ollut sairauslomalla 4.1.2003 lähtien ja on edelleen. Irtisanomisaika päättyi 18.9.2003, joten virantoimituksesta pidättäminen ei ole tullut voimaan.

Vastaselitys

X on antanut vastaselityksen.

X ei ole vältellyt irtisanomispäätöksen tiedoksiannosta. Yleistiedoksiannon käyttäminen on tarpeettomasti leimannut X:ää.

X on henkilökohtaisesti 3.1.2003 pyytänyt kihlakunnanvoudilta kaikkea C:n ja hänen yhtiöidensä asioita koskevaa aineistoa käyttöönsä vastauksen laatimiseksi irtisanomisuuhkaiseen selvityspyyntöön. Pyyntö on uudistettu kirjallisesti. X ei ole saanut vielä aineistoa käyttöönsä eikä tietoa siitä, että aineisto olisi hänen käytettävissään. Asiakirja-aineisto on tärkeä harkittaessa X:n toimivallan puuttumista tai salassapitovelvollisuuden rikkomista.

Ottaen huomioon työyhteisön vaikea tilanne, X:n sairausloma ja työnjohdon puutteellisuudet esimiehen olisi tullut erityisesti huolehtia siitä, että hänellä

ennen irtisanomista on käytettävissään irtisanottavan antama kirjallinen vastaus, jonka antamiseen on varattu kohtuullisesti aikaa ja tarvittavat asiakirjat.

Selvitystyötä on estänyt myös kulkukorttien ja tietokoneen sulkeminen 10.1.2003.

Johtava kihlakunnanvouti on ollut asian kaikissa vaiheissa tietoinen X:n sairaslomasta ja sen syystä. Lääkärintlausunnosta ilmenee, että X:n sairaus on ollut todellinen este hänen kuulemiselleen.

Ns. B:n tapaus on kihlakunnanvouti A:n selvityksen perusteella ollut hyvin vähäinen. X:n leimaaminen tapauksen perusteella ei ole tasapuolista kohtelua.

X on palauttanut viraston omaisuuden 3.4.2003.

C:n 19.5.2003 antamalla todistuksella ei voi olla asiassa merkitystä, koska C on tehnyt X:stä rikosilmoituksen, jonka perusteella on tehty syyttämättäjättämispäätös 10.6.2003.

X ja D ovat luonnollisesti keskustelleet keskenään työasioista, myös C:n asiasta. X:n käsitys toimivallasta Pankin tapahtuneissa yhteydenotoissa on sama kuin johtavalla kihlakunnanvoudilla, joka vastineessaan toteaa toimivallan olemassaolon. Velkojat ja velalliset ovat yleisesti yhteydessä suoraan avustaviin ulosottomiehiin myös sairaslomalla. X ei ole faxannut tai muutenkaan toimittanut velkojalle tietoja velallisen taloudellisesta asemasta taikka muustakaan. Asiakirjoja, joiden toimittaminen velkojalle olisi rikkonut salassapitovollisuuden, ei ole missään vaiheessa yksilöity.

X:n saama varoitus ja irtisanominen ovat osa työyhteisön vakavia ongelmia. Ongelmat on katsottu niin vakaviksi, että työsuojelupiiri on 16.6.2003 tehnyt tutkintapyynnön poliisille ulosottovirastossa tapahtuneista työsuojelun rikkomisista.

X vaatii, että häntä kuullaan asiassa henkilökohtaisesti, koska hän ei ole terveydellisistä syistä kyennyt antamaan kirjallista vastinetta.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat lainkohdat

Ulosottolain 4 §:n mukaan avustava ulosottomies suorittaa ulosottomiehen määräämät täytäntöönpanotehtävät. Avustavasta ulosottomiehestä on tällöin voimassa 5 §:ssä mainituin rajoituksin mitä ulosottomiehestä säädetään. Ulosottolain 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että ulosottomiehen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluu muun ohessa ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 momentissa tarkoitettua menettelyä päättäminen.

Ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 momentin mukaan väite siitä, että omaisuus kuuluu sivulliselle, ei estä omaisuuden ulosmittaamista, jos havaitaan, että sivullisen asema perustuu sellaiseen varallisuus- tai muuhun järjestelyyn, jolle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta ottaen huomioon velallisen omistajan määräysvaltaan verrattava valta tai verrattavat toimet taikka hänen saamansa edut ja muut vastaavat seikat, ja sellaista oikeudellista muotoa ilmeisesti käytetään ulosoton välttämiseksi tai omaisuuden pitämiseksi velkojien ulottumattomissa.

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta ulosottoasian käsittelyssä laadittuihin muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, jollei tietoja tarvita takaisinsaantikanteen nostamista varten.

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Valtion virkamieslain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava.

Valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisajan voi vaarantaa kansalaisen turvallisuuden.

Suullinen käsittely

Virkamieslautakunnalle on asiassa toimitettu laaja asiakirja-aineisto, jonka nojalla asia on ratkaistavissa. Suullisen käsittelyn toimittamiseen virkamieslautakunnassa ei ole syytä.

Irtisanomismenettely

Selvitys tapahtumista

Asiassa on riidatonta, että johtava kihlakunnanvouti on 3.1.2003 X:n palattua sairaslomalta antanut X:lle henkilökohtaisesti tiedoksi kirjeen, jossa pyydettiin selvitystä irtisanomispäätöksessä mainituista seikoista 10.1.2003 mennessä. X jäi sairaslomalle 4.1.2003 ja on edelleen sairaslomalla. Hän on toimittanut kihlakunnanvoudille lääkärintodistukset sairaudestaan. Riidatonta on myös, että X ja D ovat loppiaisena 6.1.2003 olleet ulosottovirastossa kopioimassa asiakirjoja ja tuolloin keskustelleet kihlakunnanvouti A:n kanssa. Keskustelusta on asiakirjoissa X:n ja D:n laatima muistio.

Johtavan kihlakunnanvoudin vastineen liitteenä olevan 13.1.2003 päivätyin lisääikapyynnön mukaan X on pyytänyt vastauksen antamiselle lisääikaa sairaslomansa loppuun saakka. X on pyytänyt johtavaa kihlakunnanvoutia ottamaan yhteyttä työterveyslääkäriin sen selvittämiseksi, onko X terveydentilansa puolesta kykenevä vastaamaan selvityspyyntöön. X on myös ilmoittanut, ettei ole saanut käyttöönsä vastausta varten tarvitsemaansa aineistoa ja yksilöivänsä myöhemmin tarvitsemansa aineiston. Lisääikapyynnön tueksi X on vielä vedonnut siihen, että asianajajan hankkiminen asetetussa määräajassa ei ole mahdollista. Johtava kihlakunnanvouti myönsi vastaukselle lisääikaa 17.1.2003 asti. Kirjeellään 15.1.2003 hän ilmoitti X:lle, ettei myönnä enää lisääikaa sairasloman ja esitettyjen lääkärintodistusten perusteella. Hän ilmoitti myös, ettei ota yhteyttä asiassa lääkäriin. Johtava kihlakunnanvouti ilmoitti kirjeessään myös, että koska vastausta on pyydetty rajatuista seikoista eikä minkään kirjallisen materiaalin esittämistä perätä, lisäajan myöntäminen ei tälläkään perusteella ole aiheellista.

X on 2.12.2002 tehnyt johtavalle kihlakunnanvoudille asiakirjapyynnön, joka koski muun ohessa A:n laatimaa asioiden erikoisperintään siirtämistä koskevan päätösluonnoksen jäljennöstä, hänen työhuoneessa olevaa henkilökohtaista omaisuuttaan ja kappaletta hänen laatimastaan selvityksestä C:n kanteleasiassa sekä materiaalia, joka voi koskea varoitustasian selvittelyä.

Käräjäoikeuden haastemies E:n 27.3.2003 liitteeksi tiedoksiantoon laatiman selvityksen mukaan hän sai 14.3.2003 esimieheltään käskyn viedä irtisanomispäätös X:lle, joka tiettävästi asuu Kangasalla tai Tampereella. E vei paperit 17.3.2003 lomansa vuoksi ulosottomiehelle tiedoksiantoa varten. E sai 21.3.2003 puhelun X:ltä, joka kertoi voivansa hakea paperit kihlakunnanvirastosta maanantaina 24.3.2003. X:stä ei kuulunut mitään. E tavoitteli X:ää Valamontie 3 asunnosta 26.3.2003 ja jätti siellä olleelle henkilölle soittopyynnön välitettäväksi X:lle. X soitti E:lle samana päivänä ja lupasi hakea paperit käräjäoikeuden kansliasta. Päätös annettiin tiedoksi X:lle virallisessa lehdessä 4.4.2003 julkaistulla tiedoksiannolla ja ilmoituksella lehdessä 9.4.2003.

Oikeudellinen arvio

Virkamiehelle on virkamieslain 66 §:n mukaisesti ennen irtisanomispäätöksen tekemistä varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. X:lle on siten ollut varattava kohtuullinen aika pyydetyn selvityksen antamiseksi. X on kiistatta ollut sairaslomalla selvityksen laatimiselle annettuna määräajana 3. - 17.1.2003 ja on edelleen. X on kuitenkin sairaslomansa aikana 6.1.2003 käynyt ulosottovirastossa kopioimassa asiakirjoja. Lääkärintodistuksesta tai muutoinkaan ei ole tullut ilmi seikkoja, joiden nojalla olisi katsottava, ettei X sairautensa vuoksi olisi kyennyt kohtuudella antamaan vastausta hänelle varatussa määräajassa. Asiassa on otettava huomioon myös se, että X:n sairasloma oli jatkunut lähes yhtäjaksoisesti 8.5.2002 lukien ja jatkuu edelleen. Perusteita irtisanomispäätöksen lykkäämiselle mahdollisesti X:n sairasloman päättymiseen asti ei ole ollut. Johtava kihlakunnanvouti ei esitetystä pyynnöstä huolimatta ole näissä olosuhteissa ollut velvollinen tarkemmin selvittämään X:n terveydentilaa ja kykyä vastauksen antamiseen. X ei ole antanut pyydettyä vastausta ennen 14.3.2003 tehtyä irtisanomispäätöstä.

X ei ole yksilöinyt asiakirjoja, jotka hän olisi halunnut käyttöönsä vastauksen laatimista varten. Sellaisena ei ole pidettävä 2.12.2002 kirjeessä esitettyä pyyntöä, joka ei liittynyt nyt kysymyksessä olevaan irtisanomisasiaan. X on 3.1.2003 saanut tiedokseen kopion C:n lausunnosta, Yrityksen kirjeestä ja Pankille toimitetusta aineistosta. Näiden asiakirjojen on katsottava, ottaen huomioon irtisanomispäätöksen perusteena olevat tapahtumat, olleen riittävät vastauksen antamista varten.

Kihlakunnanvouti A:n ja X:n sekä D:n välisestä keskustelusta 6.1.2003 on esitetty eriäviä käsityksiä. X ei ole väittänytkaan, että A olisi estänyt X:ää kyseisenä päivänä kopioimasta asiakirjoja tai muilla konkreettisilla toimillaan estänyt vastauksen laatimista.

Irtisanomispäätöksen tiedoksianto on luonnollisesti tapahtunut vasta nyt oikaisuvaatimuksen kohteena olevan päätöksen tekemisen jälkeen. Tiedoksiantomenettelyyn liittyvillä seikoilla ei siten ole merkitystä oikaisuvaatimusta ratkaistaessa.

X:lle on varattu kohtuullinen aika vastauksen antamiseen ja hänellä on katsottava ennen irtisanomispäätöksen tekemistä olleen tiedossaan irtisanomisperusteet sekä ne asiakirjat, jotka ovat olleet päätöksen perusteena. Asiassa ei ole siten tapahtunut kuulemis- tai muutakaan menettelyvirhettä, jonka nojalla irtisanomispäätös tulisi kumota.

Epäasiallinen käyttäytyminen

Johtava kihlakunnanvouti on irtisanomispäätöksen perusteluissa katsonut X:n käyttäytyneen virkamiehelle sopimattomalla tavalla syyttäessään 2.12.2002 lähettämässään kirjeessä B:n tapauksessa tehdyistä toimenpiteistä muita, välttelemällä 11.11.2002 annetun varoituksen tiedoksiantoa, olemalla ilmoittamatta ennalta työhön palaamisestaan sekä viivyttelämällä viraston omaisuuden palauttamisessa. X:n käytös edellä mainituissa tapauksissa on ollut moitittavaa mutta ei sellaista, että se voisi olla edes yhdessä muiden esitettyjen perusteiden kanssa irtisanomiseen oikeuttava painava syy. Virkamieslautakunta ei ole ottanut näitä seikkoja huomioon harkitessaan irtisanomisperusteen olemassaoloa.

Yhteydenotto C:hen

C on 17.12.2002 kertonut kihlakunnanvouti F:lle ja A:lle X:n yhteydenotosta 1.10.2002. Kirjallisesti C on vahvistanut kertomuksensa vasta toukokuussa 2003. X on kiistänyt epäasialliset yhteydenotot. Kun otetaan huomioon C:n myöhemmin X:ää kohtaan tekemät tutkimuspyynnöt, jotka ovat johtaneet syyttämättä jättämissä päätöksiin ja se, että C vasta X:n irtisanomisen jälkeen on suostunut kirjallisesti vahvistamaan lausumansa, C:n lausumalle ei asiassa ole irtisanomisperusteen olemassaoloa harkittaessa annettava merkitystä erillisenä tekona eikä myöskään yhdessä muiden perusteiden kanssa.

Yhteydenotot Pankkiin ja Yritykseen

Tosiasiat

X on tullut avustava ulosottomies D:n työpariksi kihlakunnan ulosottovirastossa aiemmin käynnistettyyn erikoisperintään kesällä 1999. X ja D ovat hoitaneet erikoisperintään otettujen velallisten asioita yhdessä ja vastanneet niistä yhdessä. C oli erikoisperinnässä oleva velallinen. X:llä on siten ollut toimivalta C:n asioissa siihen asti, kun hän jäi sairauslomalle 8.5.2002. Tuolloin erikoisperintä myös D:n jäätyä sairauslomalle tosiasiallisesti lakkasi ja asia siirrettiin toiselle avustavalle ulosottomiehelle. Kihlakunnanvoudin vastineen mukaan erikoisperinnästä luovuttiin lopullisesti elokuussa 2002 ja asiat siirrettiin normaaliin rooteliperintään.

Asiassa on riidatonta, että avustava ulosottomies D on 13.11.2002 faksannut Pankki Oy:lle muun ohessa jäljennöksen Z-yhtiön ja ruotsalaisen Firma Ab:n välisestä toimeksiantosopimuksesta. Pankki on lähettänyt sopimuksen saataviensa perintää hoitavalle Yritys Oy:lle. Sen jälkeen Yritys Oy on 15.11.2002 lähettänyt ulosottovirastolle asiakirjoissa olevan tiedustelun C:n ulosottoasioissa.

Asiassa ei ole väitettykään, että X olisi lähettänyt Pankille materiaalia C:n asiassa, faksin lähettäjä on kiistatta ollut D. Sen sijaan asiassa on selvitetty, että X on marraskuussa 2002 ollut yhteydessä Pankkiin mutta selvittämättä on jäänyt, kumpi on ottanut yhteyttä. X on myöntänyt kertoneensa C:n asioista Pankille. X on kuitenkin kertonut olleensa siinä uskossa, että Pankilla on ollut C:n tilanne tiedossaan jo aiemmin. Selvitystä siitä, onko ja mitä materiaalia toimitettu Pankille jo talvella 2002, ei ole. X kertoo myös pitäneensä kihlakunnanvoudin A:n ajan tasalla C:n asioissa. X ei ole kiistänyt kertoneensa D:lle C:n asioista marraskuussa 2002 tai toimineensa D:n kanssa yhteistoiminnassa.

Z-yhtiö on C:n 20.12.2002 ulosottovirastossa kertoman mukaan irtisanonut sopimuksen Firma Ab:n kanssa, koska sopimukseen liittyvää salassapitovelvoitetta on rikottu ja että irtisanominen tullaan vahvistamaan kirjallisesti.

Oikeudellinen arvio

X ei ole kiistänyt toimineensa C:n asiassa yhteistoiminnassa avustava ulosottomies D:n kanssa. X myöntää olleensa C:n asioissa yhteydessä Pankkiin marraskuussa 2002. Näin ollen harkittaessa irtisanomisperusteen olemassaoloa X:n on katsottava olevan samassa asemassa kuin faksin konkreettisesti lähettänyt D. X ei ole kiistänyt, etteikö hän olisi kertonut C:n tietoja D:lle eikä väittänyt D:n toimineen hänen tietämättään. Riidatonta joka tapauksessa on, että X on kertonut C:n asioista Pankille marraskuussa 2002 ollessaan sairauslomalla.

Koska erikoisperintä on kokonaan lopetettu elokuussa 2002 ja C:n asia siirretty tuolloin normaaliin rooteliperintään toiselle avustavalle ulosottomiehelle X:llä ei marraskuussa ole ollut toimivaltaa C:n asioissa. X on sitä paitsi ollut pitkällä sairauslomalla.

Z-yhtiön ja Firma Ab:n välinen toimeksiantosopimus on ollut muodollisesti kahden C:n asioihin nähden sivullisen välinen sopimus. Sopimuksesta on siten voitu antaa tieto C:n velkojalle vain ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 kohdan tarkoittamassa tapauksessa. Tällaisen ns. samaistamispäätöksen tekeminen kuuluu ulosottolain 1 luvun 4 ja 5 §:n 1 kohdan nojalla ulosottomiehen eli kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan. Tämä on nimenomaan todettu myös johtavan kihlakunnanvoudin vastineen liitteenä olevassa 25.1.2001 annetussa ohjeessa ns. keinotekoisiiin omaisuusjärjestelyihin puuttuminen erikoisperinnässä. X:n ja D:n olisi siten pitänyt ennen sopimuksen lähettämistä Pankille hankkia kihlakunnanvoudin päätös asiassa tai asian ollessa tulkinanvarainen ainakin varmistua siitä ettei kihlakunnanvoudin päätöstä mahdollisesti tarvita. X:n ja D:n olisi myös tullut selvittää, onko sopimus sellainen asiakirja, joka voidaan ilmaista C:n velkojille viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännösten estämättä.

X:n on yhteistoimin D:n kanssa katsottava menetelleen virkavelvollisuuksiensa vastaisesti antamalla C:n velkojalle Pankki Oy:lle tiedoksi Z-yhtiön Oy:n ja Firma Ab:n välisen toimeksiantosopimuksen C:n asiassa. X on marraskuussa ollut sairaslomalla eikä C:n asioiden hoitaminen ole enää tuolloin muutoinkaan kuulunut hänelle. Vaikka X:llä olisikin ollut toimivalta hoitaa C:n asioita, hänen olisi tullut tietää, että päätösvalta mainitun sopimuksen ilmoittamisesta C:n velkojille kuuluu kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan. X on myös laiminlyönyt selvittää, voidaanko sopimus saattaa Pankin tietoon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännösten estämättä ja aiheuttamatta vahinkoa ulkopuolisille. Irtisanomisperusteen olemassaoloa harkittaessa on otettava huomioon myös se, että X:lle on 11.11.2002 annettu kirjallinen varoitus asiassa, jossa myös oli kyse toimivallan ylittämisestä.

Edellä kerrotuilla perusteilla virkamieslautakunta katsoo, että X on toiminut siten virkavelvollisuuksiensa vastaisesti, että johtavalla kihlakunnanvoudilla on ollut erityisen painava syy irtisanoa X:n virkasuhde.

Ulosottoviraston työilmapiirin merkitys

X:n oikaisuvaatimuksessa ja vastaselityksessä sekä myös johtavan kihlakunnanvoudin vastineessa ja niiden liitteissä on laajalti selostettu ulosottoviraston henkilöstön välisiä ristiriitoja ja niiden selvittämiseksi tehtyjä toimenpiteitä ja kanteluita. Virkamieslautakunnan tehtävänä ei ole ottaa kantaa kyseisiin selvityksiin. Työpaikan henkilöstöongelmissa on nyt kyseessä olevan asian ratkaisun kannalta merkitystä sikäli kun on harkittava, onko irtisanomisen perusteena tosiasiasa olleet muut syyt kuin X:n virkavelvollisuuksiensa vastainen käyttäytymien. Selvityksestä ei voida päätellä, että johtava kihlakunnanvoudi olisi kohdellut X:ää muihin viraston virkamiehiin nähden epätasa-arvoisesti. Johtavan kihlakunnanvoudin ei siten ole katsottava irtisanoneen X:n virkasuhdetta muusta kuin virkamieslain tarkoittamasta erityisen painavasta syystä.

Virantoimituksesta pidättäminen

Ottaen huomioon irtisanomisperuste ja se, että X:n toimivallan ylitykset ovat jatkuneet varoituksesta huolimatta, X on voitu pitää virantoimituksesta.

Päätös

X:n korvausvaatimukset jätetään virkamieslautakunnan toimivaltaan kuulumattomina tutkimatta.

Oikeudenkäyntikuluvaatimukset hylätään lakiin perustumattomina.

Vaatimus suullisen käsittelyn toimittamisesta hylätään.

Oikaisuvaatimus hylätään.

Sovelletut oikeusohjeet

Ulosottolaki 1 luku 4 ja 5 §, 4 luku 9 § 1 momentti

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 11 § 2 momentti 5-kohta

Valtion virkamieslaki 14 §, 25 § 2 momentti, 51 § ja 66 §

Hallintomenettelylaki 15 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Ulla-Maarit Heljasvuo

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, Staffans, Komulainen ja Sipiläinen sekä varajäsen Lankinen.